

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrletno K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

(inserati): Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslane vrstice po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se pošiljajo prosto.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Federalizem?

I.

Jugoslavijo imamo, a že so sile na delu, da jo razdele na tri ali še več delov.

Od vseh strani se oglašajo federalisti; ljudje, ki so pod Avstrijo enotnost troimenskega naroda dokazovali in na tej podlagi Jugoslavijo zahtevali, hočejo sedaj naenkrat državo vsakega jugoslovanskega narečja posebej.

Iz vseh teh izjav pa razvidimo, da vlada v teh vprašanih velika nejasnost in nevarnost je, da bi tisti, ki iz samopašnih razlogov zahtevajo mesto ene kar tri države (ali koliko?) v Jugoslaviji, izrabili to nejasnost v svoje egoistične ali pa strankarsko-politične interese.

Zahteva po Jugoslaviji je temeljila le na eni stvarni podlagi: da so Slovenci, Hrvati in Srbi en narod in da je ta narod na podlagi samoodločbe narodov opravičen zahtevati za sebe svojo suvereno državo.

Kdor tedaj sedaj zahteva mesto ene enotne kar tri države, ta je preobrnil naenkrat svoje temeljno naziranje in zanika to, na kar je pred štirinajstimi dnevi še prisegal.

Povdarjam: tri države, kajti bistvo federalizma je, da je združenih v eni državi s popolno suverenostjo več držav, ki sicer nimajo vsaka za sebe popolne samostojnosti (manjka jim n. pr. zunanjega zastopstva, nimajo lastne armade i. dr.), vendar pa imajo večino znakov države (svoj parlament, ministrstva i. dr.).

Hočejo tedaj naši federalisti poleg centralnega parlamenta še tri parlamente, poleg centralnih ministrov še toliko in toliko pokrajinskih ministrškov?

Gotovo je veliko takih federalistov in ti so dobri stvari najbolj nevarni: ne le, da hočejo enotni jugoslovanski narod enkrat za vselej razdeliti na tri narode, da hočejo svojo ožjo domovino oplankati, da ne bi zapihala preko nje kaka sapa moderne gospodarske, socialne ali kulturne politike — oni hočejo še več: gospodarji hočejo ostati nad posameznimi pokrajinami, kakor so bili nekaj; na sumu jih imamo, da se nočejo ločiti od lepih časov, ko so v posameznih pokrajinah še paševali nekronani vojvode in ko je bilo še vse polno korit.

Zato je treba, da slovenski socialisti odločno povedo, da se na pot teh federalistov ne podajo. Le če je cel jugoslovanski narod združen v eni sami državi, brez malih držav, le tedaj pričakujemo, da se združijo iz vseh pokrajin moderne misleči elementi in udejstvijo svoje svetovno naziranje.

Otresti se moramo vsega starega avstrijskega mišljenja, podreti moramo deželne meje, ustvariti si nove politične stranke, ki se raztezajo preko cele države, te stranke orientirati na nova pota.

Zavedati se moramo, da smo postali državljani velike države in da so danes naše naloge večje, važnejše, kakor so bile pod avstrijsko vlado. Ustvariti si moramo vse predpogoje za velikopotezno gospodarsko politiko, ki bo v svetu nekaj veljala in soodločevala, socialno-politično moramo uveljaviti vse najnovejše ideje, naše kulturno življenje mora prepojitih duh svetovne kulture: — vse to pa je mogoče le tedaj, ako izginjejo pokrajinske meje.

Najboljšim, najmodernejšim elementom slovenskega, hrvaškega in srbskega narečja mora biti dana neovirana možnost, da skupno delujejo po enotnem načrtu in dvigajo enakomerno ves narod.

Ali hočemo, da se ti elementi, ki so sedaj v vsaki teh pokrajin v manjšini, porazgube in se njih delo razkosa?

Federalisti zgorajšnjega kova zagovarjajo svojo politiko z našim zgodovinskim razvojem, češ, slabo bi bilo narode, ki so se povsem različno razvijali, naenkrat spraviti pod isti

klobuk. A ravno nasprotno je pravilno: Ker smo imeli različni zgodovinski razvoj, ker je pri nas še vse polno sil, ki nas vlečejo narazen, je treba močne osrednje sile, ki družijo vse, kar nam je skupno, nas vzgaja k skupnosti in izločuje vse, kar vleče narazen.

Posebno za nas republikance je dvakrat važna ta zahteva: Če gojimo političen separatizem, bo jugoslovanska republika druga izdaja Avstrije, kjer je vsak narod vleklen na svoji vrvi; in le močna centralistična republikanska vlada bo imela moč držati nas vse skupaj.

Pa še eno vrsto centralistov imamo: to so tisti, ki si pod federalizmom predstavljajo nekaj povsem drugega. Mislijo, da je federalizem višek političnega demokratizma, mislijo, da je centralizem istoveten z birokracijo, kratko: ti ljudje trpe na zmedenosti pojmov.

Govorili smo z nekaterimi federalisti, pa smo jih vprašali: katere zadeve naj opravlja vrhovna vlada, katere podeželska; ali naj ima vsaka dežela svojo železniško upravo, svojo carino, svojo socialno zakonodajo, drugačno kazensko pravo, drugačno civilno pravo itd.? In kaj smo dobili za odgovor: Navadno to, da naj bodo vse te stvari ševeda skupne; pa spraševali smo potem dalje in prišli končno tako daleč, da ni za pokrajinsko vlado ostalo nikaškega delokroga več. Federalist, s katerim smo debato začeli, spoznal je namah, da je celo vprašanje napačno shvačal in da hoče le demokratično samoupravo.

Vprašanje demokratične ustave in uprave pa ni zavisno ne od centralizma, ne od federalizma. Tako centralistična, kakor federalistična država je lahko ideal politične demokracije, ena kakor druga izloči lahko birokracijo in si uvede samoupravo (avtonomijo) v oni meri, kolikor smatra to za potrebno.

Ta druga vrsta federalistov zamenjuje pojem federalizem s pojmom samouprave in upa s federalizmom pregnati zloglasno birokracijo.

Da je mogoče centralizem združiti z moderno samoupravo in kako si mi tak ustroj mislimo, povemo v prihodnjem članku. n. n.

Francoski socialisti pozdravljajo nemško republiko.

Proglasitev velike nemške republike je tudi med francoskim delavstvom vzbudila viharno veselje. Francoska socialistična stranka in splošna delavska zveza sta sklicala veliko zborovanje, da slovesno pozdravita novo nemško ljudovlado. Govorili so vsi voditelji obeh zvez. Zborovanje je otvoril Marcel Cachin z govorom, v katerem je ostro napadel francoske liste, ki že sedaj rujejo zoper bodočo nemško republiko. Za njim je izjavil Jouhaux, da morajo francoski socialisti biti na višku časa, če hočejo, da bo bližnji mir dejansko ljudski mir. Longuet, ki je govoril za Jouhauxjem, je rekel med drugim: »Francoski in angleški socialisti morajo sedaj storiti isto, kar sta storila Avgust Bebel in Viljem Liebknecht 1. 1871 v državnem zboru. Veličastna ideja pravice vlada nad šovinizmom. Delati moramo z vsemi močmi na to, da ne bodo z nemškim ljudstvom ravnali tako, kakor z njegovimi nekdanjimi vodniki, katere je bil sam pregnal. Prepričati moramo, da bi se obrambna vojna izprevergla v imperialističen roparski pohod«. Trossard, tajnik socialistične stranke, je nato sporočil zborovalcem srečen potek nemške revolucije, čemur je sledilo burno, dolgotrajno ploskanje. Po govoru Loriota, tajnika kovinarjev, je pozval Frossard, da je podobne izjave treba organizirati po celem Francoskem. S tem ne kliče na revolucijo. Zadošča, pravi, ako francosko ljudstvo opozore na nevarnost, ki bi nastala, če bi se dalo vladajočim izrabljati kot element protirevolucije. Ponovi zahteve, ki jih je stranka stavila vladi, in

vnovič zahteva takojšnje sklicanje mednarodnega zbora. Zborovanje so zaključili z naslednjim enoglasnim sklepom: »V sindikalističnem posloju zbrani delavci seinskega departementa pozdravljajo revolucijo, ki je po militarističnem porazu pahnila prestol in odpravila privilegije Osrednje Evrope. Kakor Bebel in Liebknecht 1871. l. po Bonapartovem padcu, zahtevajo danes pariški delavci za nemško republiko časten mir, republikanski mir. Zahtevajo pomiloščenje vseh obsojenih delavcev in pozivljajo vse francoske delavce, naj se strnejo v organizacijah, katere čakajo velike dolžnosti. Živel ljudski mir!«

Amnestija.

Narodno vijeće kot nositelj vrhovne oblasti v državi SHS je izvrševaje pravico pomilostitve izdalo tole naredbo:

V zvezi z odredbo od 30. vinotoka 1918, (točka 17 poverjeništa za pravosodstvo v 2. šte. uradnega lista), s katero je bila izdana za vse civilne in vojaške osebe amnestija, oziroma abolicija za zločine veleizdaje, razžaljenja Veličanstva in članov cesarske in kraljeve hiše, motenja javnega miru, nadalje za zločin proti vojni sili države ali s tem storjeni težji zločin kakor tudi za zločin dezercije (ubega), odreja Narodno vijeće še sledečo:

I. Odpušča se kazen in ostanek kazni kakor tudi posledice zvezane z obsodbo vsem vojaškim osebam, ki so bile do 30. oktobra 1918, od vojaških sodišč pravomočno obsojene in sicer vsled kteregakoli vojaškega zločina ali prestopka, omenjenega v drugem delu vojaškega kazenskega zakonika, v obrambnem zakonu, o vojnih dajatvah, v zakonskem členu XXI. 1890, o nepokorovanju vojaški pozivnici in prestopka označenega v §§ 589 in 593, kakor tudi vsem civilnim osebam, ki so bile do 30. oktobra 1918, od vojaških sodišč vsled zločina beguncu dane pripomoči 318 v. k. z.) obsojene.

II. Odreja se, da se kazensko postopanje vsled pod točko I. omenjenih kaznivih dejanj, če so bila ta storjena do 30. oktobra 1918, ne sme uvesti in da se mora že uvedeno kazensko postopanje ustaviti.

Z ozirom na to se nalaga vojaškemu sodišču v Ljubljani, da izda takoj potrebne odredbe, da se vse vojaške in civilne osebe, ki se nahajajo v kazenskem ali pa v preiskovalnem zaporu vsled kterega pod točko I. omenjenega delikta, takoj spuste na prosto.

Politični pregled.

— Češkoslovaška država za Jugoslavijo. Poslanik češke republike na Dunaju Vlastimil Tusar, je sporočil Narodnemu svetu v Ljubljani: Na Češkem vlada vzoren mir in red. Vprašanje glede slovaškega ozemlja bo ugodno rešeno za Čeha. Češka vlada izjavlja, da se bo z vsemi svojimi močmi zavzela za jugoslovanske interese, zlasti glede ozemlja, ki so ga sedaj zasedli Italijani. Kolikor je poslanik poučen, ostane vsa Jugoslavija celotna in neokrnjena tudi na svojih mejah proti Italiji. Trst bo jugoslovanski ali pa v najslabšem slučaju svobodno mednarodno mesto.

— Italijani zasedli Reko. V nedeljo dopoldne se je vršila na Reki konferenca francoskega, ameriškega, angleškega in italijanskega poveljstva, katere se je udeležil tudi župan dr. Lenac in polkovnika Teilić in Maksimović. V seji se je sklenilo, da ostane stanje na Reki za sedaj tri dni neizpremenjeno. Tri dni tudi Italijani ne smejo izkreati nobenega vojaštva. Navzlic temu dogovoru je italijanski general, kot v činu najvišji, dal srbskemu podpolkovniku povelje, da se morajo Srbi umakniti. Ob štirih popoldne so prepeljali Srbe s parobrodom v Kraljevico, ob peti uri popoldne pa so udrti silni oddelki italijanske pelote, konjenice in topništva s strani Voloske v mesto. Prebivalstvo je bilo silno razburjeno, nakar je v pomirjevanje ljudstva dal izkreati ameriški admiral 80 mož Amerikancev. Italijani so zasedli gubernijalno palačo, pred katero so postavili 8 topov, kolodvor in glavno pošto. Italijanski oddelki so po mestu razoroževali jugoslovansko častništvo in moštvo. Župan dr. Lenac je proti zasedbi slovesno protestiral.

Gorica v italijanskih rokah. Kakor se iz Gorice poroča, je pretečni četrtak poveljnik italijanskih čet sporočil pokrajinskemu odboru Narodnega sveta v Gorici, da je odbor razpuščen kakor tudi je razpuščena s strani goriških Italijanov postavljena narodna vlada, kateri je načeloval dr. Pettarin. Izjavil je, da ne pripozna nobene inicijative pokrajinskemu odboru, hoče samo, da bi se ga informiralo o dogodkih med ljudstvom. Pokrajinski odbor, ki je posloval na glavarstvu, je moral sneti slovensko zastavo, na kar je ukazal poveljnik izobesiti italijansko. Vsa uprava je tako čisto v italijanskih rokah. Na gradu plapola samo italijanska zastava.

Slovanji zapuščajo Dunaj. Z Dunaja se brzajavno poroča: Nemškoavstrijska vlada bo te dni predložila zakonski načrt proti begu davkoplachevalcev z Dunaja. Ta zakon je naperjen zlasti proti izseljevanju Čehov in Jugoslovancev, ki se trumoma vračajo v svoje države.

Osvoboditev Slovkov. Iz Prage se brzajavno poroča: Tu se razglašala delna mobilizacija češke armade. V oklicu dr. Scheinerja se pravi med drugim: Ne moremo pustiti naših bratov na Ogrskem brez pomoči. Ti so izpostavljeni samovolji Madžarov. Bodite pripravljene k zadnjemu boju za blagor naroda in za prosto češko republiko. Vpoklicali bomo nekaj letnikov ter hočemo iz teh formirati prostovoljne polke, da damo v prvi vrsti tem čast in priliko, da zasade zmagovalno češko zastavo na tleh naših zatiranih bratov! Bodite pripravljene!

Masaryk konferiral z Wilsonom. Nizozemski tiskovni urad poroča iz New Yorka: Zastopnik lista »Associated Press« je imel z Masarykom, predno je odpoval iz Washingtona, razgovor, v katerem je Masaryk dejal, da je njegov prvi smoter konsolidacija nove češkoslovaške države. On želi, da se Čehi in Slovaki stope v enoten narod, ki naj se spriče svoje moči udeležuje ohranitve reda v Srednji Evropi. Masaryk je pred svojim dohodom konferiral s predsednikom Wilsonom in z njim pretresal mnoga važna vprašanja, ki naj pridejo na mirovni konferenci na razgovor. Med drugimi sta se tudi posvetovala o svobodni porabi Donave in Labe po Čehih. Svobodna poraba teh dveh velerek je potrebna, da dobi Češka izhod na morje in si na ta način zagotovi od okolice nezavisno trgovino s svetom. Tudi na ruskem problemu so Čehoslovaki zainteresirani, že zaradi češkoslovaških čet v Sibiriji. Masaryk se vkrca v torek in se pomudi v Londonu, Parizu in Rimu, kjer bo konferiral z ententnimi državniki, predno odide v Prago.

Boji med Čehi in Mackensenovo armado. Glasom poročil iz Budimpešte je prišlo na postaji Zilina do spopada med Čehi in vračajočo se Mackensenovo armado. Število mrtvih je veliko. Pred prihodom Mackensenove armade v Pistany so češke čete poškovalale železnisko progo. Pri Požunu so zaprli ceste, tako da je morala Mackensenova armada kreniti čez Marchegg.

Nemška Avstrija zahteva zapadne ogrske komitate. Z Dunaja se nam brzajavno poroča: Državni svet se je v svoji današnji seji pečal s časniškimi glasovi z nemške zapadne Ogrske in je sklenil: 1. Državni svet izjavlja: Strnjene nemške naselbine in županije Požun, Wieselburg, Oedenburg in Eisenburg spadajo v zemljepisnem, gospodarskem in narodnem pogledu k Nemški Avstriji, so že več sto let v najtesnejši gospodarski in duševni zvezi z Nemško Avstrijo in so zlasti za Dunaj z ozirom na preskrbo z živili neobhodno potrebni. Zato nemškoavstrijska država na mirovnem kongresu ne bo odstopila od zahteve, da naj se ti kraji pridružijo nemškoavstrijski republiki. V tem zmislu pozdravlja državni svet živahno gibanje za narodnostno in gospodarsko priključitev Nemcev na zapadnem Ogrskem in jim kliče: Dobro do! v zvezi nemškoavstrijske republike! 2. Državni urad za ljudsko prehrano naroča, da naj se v zapadne ogrske krajine pošljejo nakupovalci živil, ki naj nakupovanje izvrše čimprej, da se od Dunaja odvrne neposredno preteča prehranjevalna beda.

Iz ogrske republike. Budimpešta, 18. novembra. (K. u.) Pisatelj Ludovik Biro je postal državni tajnik v vnanjem ministrstvu. Hkrati mu je državni svet poveril organizacijo in vodstvo tiskovnega urada zunanjega urada. Kakor poročajo listi, bodo v dosedanjem kraljevem dvorcu namestili več ministrstev.

Nova nemška vlada. Wolfiov urad poroča: V skladu sklepa ljudskih zastopnikov je bila imenovana vlada, sestavljena iz naslednjih državnih tajnikov: dr. Solf, državni vnanji urad; Schiffer, državni zakladni urad; dr. Avgust Müller, državni gospodarski urad; dr. Coester, državni demobilizacijsko-gospodarski urad; Emanuel Wur, državni prehranjevalni urad; Bauer, državni delovni urad; Edvard von Mann, državni mornariški urad; dr. Krause, državni justični urad; Ruedlin, državni poštni urad. Tem uradom pripadajo kot podtajniki: dr. David, zunanje zadeve; Robert Schmied, vojni prehranjevalni urad; delavski voditelj Giesbert, delavske zadeve. Kot prisedniki so pridržani državnim tajnikom: Karel Kautsky, zunanje zadeve; Edvard Bernstein, državni zakladni urad; dr. Erdmann, gospodarstvo; Büchner in Schuhmann, demobilizacijsko-gospodarski urad; Jockl, državni delovni urad; Daeunig in Goehre, vojno ministrstvo; Vogtherr in Noske, mornariški urad; Chon, pravosodni urad. Državni tajnik Erz-

berger je določen, da bo vodil skupno z vnanjim uradom mirovna pogajanja. Državni urad za notranje zadeve ni zaseden.

Posvetovanja o usodi Rusije. Kijev, 17. novembra. (K. u.) Kakor poročajo listi, se jutri v Jassyju začne veliko politično posvetovanje, ki naj razjasni nadaljnjo usodo Rusije in pa razmerje entente do posameznih ruskih držav. Iz Kijeva so v Jassy odpovali zastopniki desnice, zmerne stranke ter nekaterih demokratičnih organizacij. Tjakaj je odpoval tudi nekdanji ruski zunanji minister Sazonov in so že prispeli zastopniki Ufe. Tudi ukrajinske narodne stranke odpošljejo tja svoje zastopnike.

Francoska zračna pošta. Kakor poroča »Journal« pripravljala francoska poštna uprava sporazumno z interministerijelno komisijo za promet v zraku francosko poštno službo, ki naj oskrbuje promet na meje in pa v velika mesta Francije ter inozemstva.

Japonska na mirovni konferenci. Reuterjev urad javlja: Japonska poslanika v Londonu in v Parizu, Chinda ter Mantsui, sta imenovana za zastopnika Japonske na mirovni konferenci.

Manifestacije v Berlinu. V Berlinu se je v nedeljo popoldne vršila velika ljudska manifestacija za priključitev Nemške Avstrije v Nemško republiko.

Resolucija puljskega delavstva.

4. listopada l. l. se je v mali dvorani »Narodnega doma« v Pulju vršila delavska skupščina, katero je otvoril član Narodnega vječa Jos. Baselli. Pojasnil je položaj in povdarjal potrebo delavske organizacije. Nato so govorili Vlahić Božidar, predsednik novo izvoljenega političnega odbora, Leskovec in dr. Krmpotić. Govori so bili zelo zanimivi; poslušalci so jih poslušali z veliko napetostjo. H koncu je Jos. Baselli predložil naslednjo resolucijo, ki je bila onoglasno sprejeta v celoti. 1. Puljsko delavstvo se pozivlja, da se organizira v socialno-demokratičnem zmislu, in pozivlja se ljubljanski izvrševalni odbor, naj stori vse korake, da se čimpreje izvede osredotočenje delavskih organizacij v Zagrebu. 2. Delavstvo se pozivlja, naj se vzajemno podpira v aprovizaciji in v vzdrževanju javnega reda ter podpira novo jugoslovansko vlado, katere glavna in edina naloga je sedaj, da jugoslovansko zemljo izvede iz vojne v normalno stanje. 3. Delavci se pozivljajo, naj se nemudoma organizirajo in potom svojih zaupnikov prevzamejo nadzorstvo nad delavnicami, ki so danes njih imovina, oziroma jugoslovanska državna last.

Dopisi.

Jesenice. V nedeljo se je vršil pri nas ogromno obiskan kovinarski shod, na katerem je poročal o sedanjem položaju sodr. Petejan iz Ljubljane. Na to se je vršila razprava o domačih razmerah zlasti aprovizacijskih. Velika nevolja je med delavstvom proti gotovin ušadnikov v tovarni, ki so za časa militarizacije delavstvo na razne načine preganjali. Sodr. Petejan je delavcem priporočal, da naj vse pritožbe napišejo in odpošljejo poverjeništvu za javna dela v Ljubljani, da bo sodilo. Slednjic je delavcem priporočal red in disciplino. Shod se je zaključil z živjo klici na Jugoslovansko soc. republiko.

Hrastnik. V nedeljo, dne 17. t. m. dopoldne se je vršil tukaj v prostorih konsumnega društva rudarjev javen rudarski shod. Dvorana in ostali prostori so bili v pravem pomenu besede nabiti. Na dnevnem redu je bilo vprašanje preskrbe živil in pa sedanjí položaj, ki je nastal vsled popolnoma novih razmer. O aprovizaciji so poročali sodrugi Malovrh in Cobal iz Zagorja ob Savi ter sodrug Tokan iz Ljubljane. Po poročilih prvih dveh sodrugov se je soglasno sklenilo poslati deputacijo k poverjeništvu za prehrano v Ljubljani, da istemu prehranjevalne razmere v Hrastniku razloži in zahteva, da se rudarsko delavstvo čim hitreje preskrbi s potrebnimi živili in zadostni količini, zakaj le tako bo mogoče zvišati premogovne produkcije. Ta sklep je bil tem upljujejši, ker je delavstvo vsled pomanjkanja in stradanja v resnici že tako izčrpano, da bi bilo absurdno pričakovati večjega fizičnega napora, dokler izmučeni rudarji ne dobe potrebne hrane. Navzlic vsemu pomanjkanju pa so rudarji že v interesu javnosti pripravljene delati, kar jim njihove moči dopuščajo, v pričakovanju, da bo to poverjeništvu za prehrano vpoštevalo. Sklenilo se je, da se intervencije pri Narodni vladi v Ljubljani poleg vodij konsumnih društev v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju udeleži po en sodrug izmed rudarjev, ki ga ti v svojih krajih izvolijo. V Hrastniku se je volitev izvršila takoj na shodu. Po poročilu sodruga Tokana se je shod o bodoči obliki državne forme naše Jugoslavije ob velikem navdušenju soglasno izrekel za socialno republiko. Shod se je vršil v vsakem oziru dostojno, sodrug Malovrh je s pozivom na delo za strokovno in politično organizacijo, zaključil shod ob 11. dopoldne.

Nekaj reminiscenc iz vojaškega življenja. Bivši vojak nam piše: Leta 1915. sem bil vdeljen v marškompanijo. Poveljnik tej kompaniji je bil neki stotnik Picek, rodom Čeh iz Plznja.

Iz njegove korespondence sem posnel, da je s svojo materjo dopisoval v češkem jeziku. — Mislim, da mi ne bo nikdo zameril, če prihajam sedaj s spomini na čase, ki so bili takrat za me in za nekatere druge podložnike neznojni, za nekega prostovoljca pa usodepolni. Tudi škodovalo ne bo dobri stvari, če izve širša javnost, kako se je obnašal ta avstrijski aktivni stotnik. Priznavam, da, kjer gre disciplinirati maso, treba gotove strogosti, ali naklonjenost podložnikoy se vzgaja po vse drugem načinu, kakor pa tako, kot je strahoval svoje vojake gori omenjeni kapitan. Surovost in domišljija, ki jo je imel ta mož v sebi, so prekašale vse meje brutalnosti in mogočnosti. Znal je ljudi kaznovati tako, da so se mladeničem osemnajstih let porajale misli, da obračunajo z njim na fronti. Nekateri bolj ozkosrčni vojaki so pa obupovali in si hoteli vzeti življenje ali pa dezertirati. Nerazsodnost in hudobijo tega kapitana naj naslikam le v nekili slučajih: Tako je nekega dne zaprl po vrsti nekaj infanteristov zaradi malenkosti. Vroča krv teh fantov iz adrijsanske obali pa ni mogla prenesti, da bi presedeli odločno jim kazni in pobegnili so iz zaporov. Ko so se ti zopet povrnili, jih je ukazal po dve uri privezati, in sicer z opazko, da se mora privezavanje izvršiti tako krepko, da jim bodo čez pet minut viseli meterdolgi jeziki pri ustih navzdol. Drugim zopet je dajal »špange« z izrazi, da bodo tako dolgo sedeli v njih, dokler jim bo začel rasti mah pod r. . . o. Brezobzirno je tudi takorekoč vztrajal pri svojih besedah. Ukazal je privezave sicer čuvati in jih oblivati z vodo, če bi jim med kaznijo prišlo slabo. Najslabše je pa ravnal s svojimi podčastniki. Narednika, službovodjo, je hotel takoj degradirati, ko je odgovoril, da še nikoli ni ljudi privezoval in da tega posla ne razume. Nekega prostovoljca je imel zlasti na piki. Ob vsaki priliki je bil na raportu in za vsako malenkost kaznovan, tako da je imel revež v poteku treh mesecev že dvajset kazni nad seboj. Ob neki priliki se je izrazil prostovoljec proti svojemu tovarišu, da če bi imel revolver, bi kapitana takoj ustrelil. To je slišal neki kadet, ki je šel hitro stvar denuncirati. Stotnik je ukazal prostovoljca zvezati in odpeljati s ga pod nasajenimi bajoneti z močno eskorto v dve uri oddaljeno trdnjavsko kaznišnico. Seveda pri belem dnevu. Pri obravnavi je potem, kakor se je čulo, kapitan tudi precej »kratkega« vlekel, ko so spoznali, da je brutalen in da nima niti pičice plemenitosti v sebi. Tako bi lahko naštel več slučajev. Nikoli pa ta kapitan ni pokazal značaja, ki bi pristojal njegovi šarži. Mislim tukaj strogo, obenem pa plemenit demokratičen značaj. In tako komando nas je prenašalo več Slovencev skozi polno leto. Priporočam kapitana Picka, ki je vedno mislil, da se človek začenja šele pri oficirski šarži, za ypis v črno knjigo, ki je baje že vpeljana na Češkem.

Dnevne vesti.

Referenti za nedeljske shode, in člani izvrševalnega odbora so vabljani na sestanek, ki se vrši danes zvečer v uredništvu »Napreja« ob 7. zvečer.

Odborova seja »Svobode« se bo vršila v sredo, dno 20. t. m. ob 7. uri zvečer v upravništvu »Napreja«. Odborniki in odbornice naj pridejo zanesljivo.

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske od 3. do 9. novembra 1918: novorojencev 12, umrlo je 34 oseb, med njimi 18 domačinov in 16 tujcev; za grižo 3 (dva tujca), za jetiko 2, za mrtvoudom 1 oseba; za različnimi boleznimi 19 oseb, za pljučnico 2 osebi, za influenco 7 oseb (3 tujci). Za infekcijskimi boleznimi je obolelo: za škrlatico 1 domačin, za grižo 2 domačina in 2 tujca, za vrtico 1 domačin.

Osební promet proti Trstu in Vrhniki. Proti Trstu vozi osebni vlak ob eni uri pop. in brzovlak ob 7. zjutraj (poslednji samo do Logatca). Iz Trsta prihaja v Ljubljano osebni vlak ob 4. uri 55 minut popoldne in brzovlak ob 10. uri 47 min. dopoldne (zadnji samo iz Logatca.) Na Vrhniko vozijo trije mešani vlaki: ob 7. uri 25 minut zjutraj, 1. uri 18. minut pop. in 7. uri 20 min. zvečer. Z Vrhnike prihajajo ob 6. uri 40 min. zjutraj, 10. uri 36 min. dop. in 5. uri 43 minut popoldne.

Vojni oderuhi še vedno tihotapijo. Pred štirinajstimi dnevi je odposlal iz Radohove vasi g. Franc Šelman dva vagona masti in pšenice proti Trstu. Blago je bilo v vagonih pokrito s korenjem. G. Šelman je bil komisar, ki je sam rekviriral, torej je dotično blago zaplenil ubogemu ljudstvu in s tem mislil napraviti dobro kupčijo. Ker je bila vojna ravno na polomu, so Tržačani poslali korenje nazaj, mast in pše-

nico so pa nekje pospravili. A plačali mu niso nič. Sedaj tudi vemo, zakaj naše ljudstvo že skoro dve leti ni imelo zabele.

— **Vojnim invalidom!** Brezvestni ljudje širijo med vojnimi invalidi vest, da bodo le-ti vsled izvršenega državnega preobrata izgubili dosežanje pokojnine, vzdrževalnine, podpore in sploh vse socialno pomoč. Narodna vlada SHS v Ljubljani se zaveda, da je ena njenih prvih socialno-političnih nalog rešitev zamotanega vprašanja o preskrbi vojnih invalidov, nadalje vdov in sirot v vojni padlih. Da se to vprašanje uredi tako, kakor je najino in potrebno z vidika moderne zakonodaje, je treba, da se poprej izvrše potrebne predpriprave in poizvedbe. Znano je, da je bil doslej osrednji razvidnostni kataster vseh vojnih invalidov v bivši Avstriji na Dunaju; ta osrednja centrala je tudi nakazovala vse invalidne pokojnine, vzdrževalnine in razne doklade sama potom poštnohramnišnega urada na Dunaju naravnost upravičencem. Da se izvrše potrebne informacije in dogovori o tem, ali je morda dosežanja osrednja centrala voljna do končne ureditve tega vprašanja še dalje izplačevati že priznane zneske ali pa ne; nadalje, da se ugotovi vsaj približno število oseb slovenskih vojnih invalidov, pa je treba nekaj časa. Narodna vlada je odločena, vprašanja o preskrbi vojnih invalidov, vdov in sirot temeljito rešiti, ker se zaveda svoje velike naloge v tem pogledu. Narodna vlada SHS v Ljubljani izjavlja že danes, da bodo njene tozadevne naredbe prežete z duhom človečnosti, izhajajoče iz načela, da imajo zlasti tisti, ki so v svetovni vojni izgubili svoje zdravje in delozmožnost, polno pravico do preskrbe v največji meri, ki je sploh mogoča. — Narodna vlada SHS v Ljubljani.

— **Pisatelj Podravski — Miklavc umrl.** V Ribnici na Pohorju je umrl slovenski pisatelj Miklavc-Podravski, ki je znan zlasti kot prevajatelj iz raznih slovanskih jezikov. Svoje prevode je izdal v obliki podlistkov v raznih dnevnikih, v Narodni biblioteki, v »Slovanski knjižnici itd. Pokojni je bil samouk in jako delaven mož.

— **To je že prevetka brezbriznost!** Prejeli smo naslednjo ustno poročilo, ki ga verno priobčamo: Ko sem šel snoči — pripoveduje dotični gospod — od sv. Križa v Ljubljano, sem naštel na poti v mesto nič manj kot 42 poginulih konj. In to le ob cesti. Koliko poginulih konj leži še morda okoli na polju! — Kaj naj počemo k temu? Da je to velika brezbriznost tistih, ki imajo skrbeti za narodno premoženje? Ako je vse to istina, moramo proti taki brezbriznosti kar najodločneje protisirati.

— **Vojaško zadeve.** Aktivni vojaški sodniki (avditorji) se pozivajo, da čimprej javijo svoje bivališče poverjeniku za narodno brambo v Ljubljani (Dvorec). — Poverjeništvu za narodno obrambo.

— **Razprodaja sani in vozil iz demobilizacijskega materiala.** Prehodno-gospodarski urad je pooblastil komisijo pod vodstvom gg. stavbenega mojstra Ivan Ogrina, tesarskega mojstra Franc Ravniharja in kolarskega mojstra Martin Terlepa, da na licu mesta med južno železnico in Marije Terezije cesto ležeča vozila, sani, kakor tudi posamezne dele prodajo naravnost zainteresentom. Interesenti, zlasti kmetovalci se opozarjajo, da zamorejo kupiti pri tej komisiji potrebavana vozila v last. Priti morajo z vozom, oziroma vprežno živino, da kupljeno blago takoj odpravijo. Komisija je na mestu vsaki dan od 9. do 12. ure in od 2. do 5. ure. Ko bo razprodana zaloga na tem mestu bo poslovala komisija na drugih skladiščih podobnega blaga.

— **Kranjska industrijska družba na Jesenicah** ima sledeče tovarniške izdelke v večjih in manjših množinah v svojih zalogah: vlečene žice v različnih dimenzijah, žičnikov (žeblice), mrzlo valjanega obročnega železa v raznih dimenzijah, valjane žice iz železa, valjane žice iz jekla, obročnega in paličastega železa, elektrovodov, livarskih izdelkov iz jekla. Na to se vsi reflektantje v območju »Narodne vlade SHS v Ljubljani«, ki so odjemalci na debelo in ki preskrbujejo večja okrožja z železom opozarjajo z vabilom, da pošljejo čimprej, najkasneje pa do 10. decembra t. l. Kranjski industrijski družbi na Jesenicah (Jesenice-Fužine) svoja naročila.

— **Poverjeništvu za narodno obrambo** Narodnega višjega je izdalo naslednjo odredbo: Osebe, ki so vpisane v listini zagovornikov pri pristojnih civilnih pravosodnih oblastih, morjo zastopati tudi pri vojaških sodiščih brez ozira na to, so li vpisane v dosedanjo listino vojaških zagovornikov ali ne.

— **Italijansko čete zapustilo Vrhniko.** Italijanska vojska odhaja z Vrhnike. Infanterija je že včeraj odšla v smeri proti Logatcu, drugi oddelki pa se pripravljajo na odhod.

— **Italijani zasedli Idrijo.** Idrijo je zasedlo okoli 2000 Italijanov. Polastili so se uradov in živorebrnega rudokopa. Italijani pravijo, da mislijo obdržati Idrijo za trajno v svoji oblasti.

— **Dijete državnih poslancev.** Bivšim državnim poslancem so naznanili, da bodo prejemale dijete do konca t. l.

— **Vlom v konsumno društvo.** V konsumno društvo v Wöllersdorfu je vladila tatinska družba, ki je odnesla za 50.000 kron blaga. Vlomilci so hoteli vlomiti tudi v

blagajno, v kateri je bilo mnogo denarja, pa se jim ni posrečilo.

— **Prihod hrvaške divizije na Jesenice.** Včeraj je prišla na Jesenice z bojišča 42. hrvaška domobranska divizija. Z bojišča do Jesenic je potrebovala 17 dni. Posamezni polki se odpeljejo v Ljubljano in Zagreb.

— **V soc. dem. politični odbor v Splitu v Dalmaciji** so bili izvoljeni v nedeljo, dne 27. m. m. sodrugi: Gabrič Jakob, Seitz Albert, Vidović Stefan, Ožegović Vekoslav in Prkušić Anton.

— **Nujno se potrebuje več mesečnih sob in stanovanj za stalno nameščene železniške uradnike.** Naslovi naj se javijo pri prometnem vodstvu v liceju soba št. 21.

— **»Der freie Soldat«** (»Svobodni vojak«), socialno demokratičen vojaški list, je pričel izhajati na Dunaju in stane 10 vinarjev. Izdajajo ga vojaški sveti.

— **Delavski svet v Zagrebu.** V Zagrebu so osnovale organizacije Delavski svet, sestojč iz vseh sekcij zagrebskih odborov strokovnih organizacij. V ta svet bodo vstopile organizacije kozarskih, železniških in tipografskih delavcev. Sestavljen je tudi že pravilnik Delavskega sveta in izvoljen poslovni odbor.

— **Letošnja Noblova nagrada za fiziko.** Švedska Akademija znanosti je sklenila, da podeli Noblovo nagrado za fiziko za leto 1918. profesorju Charlesu Barkli iz Edinburga, ker si je stekel zaslug pri iznajdbi karakterističnih röntgenovih žarkov elementov.

— **Aeroplan — velikan.** Iz Angleškega poročajo, da je prevčeranjem poletel okolo Londona nov orjaški aeroplan, ki lahko vozi 40 oseb.

— **Ženska volilna pravica na Angleškem.** Angleška spodnja zbornica je sprejela predlog, ki zahteva od vlade, da vloži predlogo o ženski pasivni volilni pravici, z ogromno večino 274 glasov proti 25 glasovom. To formalno dejstvo, ki datira od 23. oktobra t. l. zagotavlja Angleškim ženam volilno pravico. Ako se spomnimo sufragetkinega vrisča zadnjih let, pač lahko spoznamo, kakšne močne spremembe je doprinesla svetovna vojna. V debati je nastopil tudi Asquith kot spreobrnjeni nasprotnik ženske volilne pravice odločno za reformo. Le nekaj vojaških govornikov je govorilo proti uvedbi ženske volilne pravice. Navajali pa so prav neumne argumente za svoje nazore.

— **Razne drobne vesti.** Te dni je začel v Moravski Ostravi izhajati peti dnevnik češko-slovanske socialno demokratične stranke »Duch Času«. Prvotno so ga mislili izdati kot dnevnik s prvim prosincem 1919, ali čas ga je prehitel. — Brnska policija se je naučila češko v 48. urah; peti zna že češke pesmi. Torej je bolj nadarjena za jezike, nego so ljubljanski Nemci! — Znani grad Buchlov je prevzel češki Narodni vybor v svoje varstvo, da se ohrani ta znamenita gradba, polna zgodovinskih in umetniških zbirk. — »Vorwärts« priobčuje oklic danskih strokovnih organizacij, naj se čimprej skliče strokovna Internacionala. — Na Češkem »zaplenjajo« blago z enako marljivostjo kot pri nas. Posebno Pferov na Moravskem je »marljiv« pri tem delu. Dan za dnevno poročajo od tam: Ustavili smo n. pr. 1000 vagonov premoga, olja, živin in drugega blaga, ravno ko so hoteli odkuriti s tem blagom. Zaplenili smo šest vagonov pušk in strojníc, ki so jih poslali iz Ukrajine na Dunaj itd. — Židje so ustanovili za manjšino svojega naroda posebne »Narodne svete«.

— **Društvo slovenskih zdravnikov** je na izrednem občnem zboru sklenilo naslednje resolucije, in jih poslalo narodni vladi: 1. Dosedanje društvo zdravnikov na Kranjskem se izpremeni v društvo slovenskih zdravnikov, katerega poslovni in razpravni jezik je slovenski, oziroma hrvaško-srbski. 2. Društvo slovenskih zdravnikov takoj naznani svojo presnovo Narodni vladi in se ji stavi na razpolago kot strokovni-posvetovalni organ v vseh zdravstvenih in zdravniško-stanovskih zadevah. 3. Da bo moglo društvo slovenskih zdravnikov nastopati kot edina stanovska-strokovna organizacija in dobiti primerni vpliv in veljavo, se nujno pozivljajo vsi slovenski zdravniki, da vstopijo v društvo in v njegovem okrilju sodelujejo pri organizaciji zdravstvenih in zdravniško-stanovskih zadevah. 4. Že imenovani oddelek Narodne vlade za zdravstvo bodi povsem nadstrankarski in nepolitičen, ki izvršuj vse bistvene zadeve vedno v sporazumu z društvom slovenskih zdravnikov, ker edino na ta način je zajamčen najširši demokratičen temelj njegovemu delovanju. 5. Društvo slovenskih zdravnikov predlaga, da se zagotovi zdravnikom primerno zastopstvo v odseku za socialno oskrbo. 6. Oddelku za zdravstvo naj se priklupi zdravstveni odsek zdravnikov, ki naj: a) začasno prevzame društvo Rdečega križa in njegovo premoženje, ki ga pozneje izroči društvu, ki se na našem

ozemlju ustanovi z istim namenom, b) organizira prevzete vojaških bolnic (od erarja), c) organizira bolnice za spolno bolne vojake in za obolele na drugih infekcijskih boleznih, d) prevzame invalidno šolo, e) pripravi bolnice za še ne zdrave ranjene in bolne vojake slovenske narodnosti. 7. Društvo slovenskih zdravnikov predlaga Narodni vladi, naj za prehodno dobo omeji vživanje alkoholičnih pijač in naj absolutno prepove prodajo žganja. 8. Društvo slovenskih zdravnikov predlaga, da se za vse v vojni službi stoječe zdravnike določi kot najnižja šarža polkovnega zdravnika in ja so enakopravni častnikom kombatantom. V zdravstveni odsek je društvo izvolilo naslednje člane: Dr. Oražen (predsednik), dr. Černič (kot kirurg), primarij dr. Jenko (kot internist), primarij dr. Demšar (kot venerolog), dr. Dereani (kot okulist), primarij dr. Robida (kot psihijater), dr. Zupanc (kot higijenič), dr. Praunseis (kot dentist), prosekotor dr. Plečnik (kot patolog), primarij dr. Derganc (kot ortoped), dr. Zalokar (kot ginekolog), dr. Rudež (kot pediater).

— **Sozlatna brzozavka srbskega sodruga Kaclerovića.** Srbski socialno demokratični poslanec Kaclerović je poslal sodruga Fricu Adlerju iz Kodanja naslednjo brzozavko: Plakam za velikim možem, Vašim očtom in našim nepozabnim voditeljem Viktorjem Adlerjem.

Umetnost in književnost.

Prva klasična predstava v »Narodnem gledališču«. V zmislu nalog, ki jih stavi vodstvo Narodnega gledališča z ozirom na kulturni razvoj naših narodnih plasti, se uprizori v sredo popoldne Viliam Schakespeareova velika tragedija »Hamlet«, izven abonementa ob znižanih cenah. Predstava je namenjena predvsem dijaštvu, in v drugi vrsti njihovim spremljevalcem. Vsi se zavedamo, da šole, kakor so danes urejene ne nudijo mladini zadosti one zemlje, kjer bi se mogla uspešno razvijati rast mlade duše, ki naj raste v moža z visokim obzorjem in s pravim umevanjem svetovnih kulturnih pojavov. Naš dijak je bil in je še vedno prepuščen samoizobrazbi v kakršni meri si jo on sam želi povečati brez navodil in nasvetov. Vodstvo gledališča je vsled tega uverjeno, da s prirejanjem dijaških predstav mnogo odmore brezciljnemu, a žejnemu poseganju mladih duš po lepoti ter da jim da priliko v dobi, ko je srce najsprejemljivejše, poglobiti se v velika dela svetovnih mojstrov. Menda je Shakespeareov »Hamlet« primeren početak tega resnega kulturnega dela. Nadejati se je, da bodo vsa ravnateljstva srednjih šol, starši in seveda pred vsem dijaki sami pravilno umeli namen predstave ter ji izkazali ono pozornost, ki jo zasluži. Opozorjamo znova, da se začne predstava že ob pol 3. popoldne ter da so cene sedežev enotne: Vsak sedež v parterju ali na balkonu velja 2 K, ložni sedež po 3 K, dijaško stojišče 1 K ter navadna stojišča po 80 h.

Shodi.

Pozor železničarji! V torek dne 19. t. m. se bo vršil v dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani

javen železničarski shod,

ki ga sklicujejo združene železničarske organizacije. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Dnevni red: 1. Poročilo o položaju železničarjev. 2. Volitev centralnega železničarskega sveta. Poročevalca sodrug Kopač in gosp. Kejžar. Na ta shod smo povabili tudi poverjenika za promet. — Sklicatelj.

Zadnie vesti.

Razmero na Koroškem.

Celovec, 18. novembra. Celovski Vojaški svet je sklenil, da aretira komisarja Narodne vlade Frana Smodeja; izvršilni odbor je končno prepredil izvršitev sklepa. Hujskanje proti Slovencem in Smodeju se nadaljuje.

Italijani se umaknejo z Reke.

Reka, 19. novembra. Srbi in Lahi so se bili domenili tako, da se Srbi umaknejo v Kraljevico in Bakar, Lahi pa ne zasedejo Reke. Srbi so se umaknili, Lahi pa so Reko vseeno zasedli. Zdaj se vrše dogovori in upajo, da se bodo Italijani iz Reke umaknili.

Bulgarski pozdrav slovenskemu narodu.

Sofija, 18. novembra. Novica, da žarki politične svobode obsevajo slovenski narod, ki si je pridobil popolno narodno neodvisnost, je vzbudila v Bulgariji največjo radost. »Slovansko društvo bulgarske prestolice«

Vam pošilja bratski pozdrav. Lepa Ljubljana je lahko ponosna na pridobljeno neodvisnost in zamore obračajoč ponosni pogled na bodočnost ravno tako svobodnih sosednjih slovanskih dežel delati za procvit slovanskega naroda, za zблиžanje in vzajemnost slovanskih plemen — za vzore, katerih ena glavnih gibalnih sil je bila te dni Slovenija. Predsednik Bobčev.

Srbi na Ogrskem.

Osek, 18. novembra. Srbske čete so zasedle včeraj mesto Sombor, Mohač, Barč ter v Banatu Pančevo, Veršec in Temešvar. Srbski štab se nahaja v Dardi.

Kritičen položaj na Dunaju.

Dunaj, 18. novembra. (Kor. ur.) Državni svetnik za javna dela ing. Zerdik je vladam Zedinjenih držav, Anglije in Francije poslal brzojavko, v kateri izvaja, da je preskrba alpskih dežel, v številni Nižje Avstrijsko, zlasti pa Dunaja v izredno kritičnem stanju, ker je Češko-slovaška država odredila, da se mora ustaviti prevoz nemškega premoga iz Gornje Šlezije in riavega premoga iz Severozapadne Češke kakor tudi dovoz premoga za plin in koks iz Ostrovskega in Karwinskega okrožja. Premoga za ogrevanje stanovanj sploh ni več. Zaloga premoga za kuho jedi in zaloga drv zadostujejo komaj za nekaj tednov. Mlinom in pekarnam bo treba že v nekaj dneh ustaviti obratovanje. Zaloga za železniški promet ni. Plinarne in elektrarne na Dunaju morejo obratovati k večjemu še 2—3 tedne, ako se ne uveljavijo globokosežni ukrepi. V drugih mestih plinarne že mirujejo. Če se na Dunaju ustavi obratovanje plinarne in elektrarne, to ne bo imelo za posledico samo izpad vsakršne razsvetljave, marveč tudi prenehanje obratovanja stotisočerih provizacijskih in obrtnih naprav, vsled česar bi bilo na stotisoče delavcev brez zaslužka in bi moralo postopati, prebivalstvo pa bi bilo izročeno bedi in lakoti. Obupni položaj prebivalstva bi privedel do tega, da bi prekucniški elementi v državi dobili oblast. Nemško-avstrijski državni svet iskreno in nujno prosi, naj bi vlade vplivale na Narodni odbor Češko-slovaške države v tem smislu, da se dovoli izvoz ostrovskega premoga in na razpolago dajo potrebna prevoznila in da se dovoli prevoz premoga. Posebna važnost se polaga na dobavo ostrovskega premoga, ker so dunajske plinarne tako urejene, da ne morejo rabiti drugega premoga, in pa, ker je pri ostrovskih premogovnikih nakupičenega mnogo premoga za plin, tako da bi ga bilo takoj mogoče dobiti potrebno množino. Najnужnejša mesečna potreba znaša 25.000 vagonov ostrovskega premoga za plinarne in železnice ter 8.000 vagonov koks za železniške popravilnice. Nujno potrebno je nadalje, da se dovoli prevoz 75.000 vagonov riavega in črnega premoga za kuho in kurjavo, provizacijske naprave, elektrarne in najpotrebnejšo industrijo.

Nemčija izroča svoje ladje ententi.

Kiel, 18. novembra. (K. u.) Linijskim ladjam in križarkam, ki so tekom včerajšnjega dneva odplule v Severno morje, so danes dopoldne sledile flotilje podmornikov. Vozile so skozi kanal. Linijske ladje in križarke naj bodo v torek popoldne v zalivu Firth of Forth ob vzhodni škotski obali, kjer jih preiščejo in jim izroče povelje, v katero pristanišče naj odplujejo.

Zmagoslavje v Parizu.

Pariz, 18. novembra. (K. u.) Slavnost povratka Alzacije-Lorene k Franciji so obhajali svečano. Ob zvonjenju zvonov in grmenju topov se je premikal obhod, med katerim so bili angleški in američanski vojaki in odposlanstvo iz Alzacije, od loka zmagoslavja po mestnih ulicah. Pred Strassburškim kipom je bila estrada, na kateri sta bila Poincaré in Clemenceau. Ko se je premikal izprevod mimo estrade, je imel Poincaré navdušen govor, nato je občinstvo priredilo navdušene ovacije.

Cesar Viljem bo pozvan na odgovor.

Amsterdam, 18. novembra. (K. u.) Na velikem zborovanju v Londonu je izjavil newfundlandski ministrski predsednik Morris, naj obveste Holandsko, da je prebivanje bivšega nemškega cesarja Viljema nevarnost za Anglijo in da dežela, ki mu dovoli asil, ni prijatelj Velike Britanije. Sprejel se je sklep, da bodo oni, ki so zagrešili med vojno kakšen zločin, morali dajati odgovor.

Mackensnove čete se vračajo v Nemčijo.

Budimpešta, 18. novembra. (K. u.) Ogrski korespondenčni urad poroča: Sinoči je na 200 tovornih avtomobilih na svojem potovanju v Budimpešto prispel del Mackensnove armade.

Iz češko-slovaške republike.

Praga, 18. novembra. »Pravo Lidu« poroča, da je vseučilišni profesor dr. Drtina imenovan državnim tajnikom za uk in bogočastje.

Bivši nemški prestolonaslednik interniran.

Amsterdam, 18. novembra. (K. u.) Kakor poroča »Algemein Handelsblad«, je iz gotovih priprav sklepati, da bodo bivšega nemškega prestolonaslednika v kratkem spravili na otok Wieringen v nizozemskem Zuiderskem morju.

Posojilo češko-slovaški republiki.

Amsterdam, 18. novembra. (K. u.) Kakor pripoveduje tukaj objavljena vest Reuterjevega urada so Zedinjene države ameriške češko-slovaški republiki dovolile posojilo 7 milijonov, Anglija pa posojilo 200 milijonov funtov šterlingov.

Novo poljsko ministristvo.

Krakov, 18. novembra. (Kor. ur.) Kakor poroča pohabljen radiotelegram iz Varšave, so uspela pogajanja glede ustanovitve novega kabineta. Predsedništvo prevzame Pilsudski, zunanje ministristvo Daszynski, in prometno ministristvo Moraczewski.

Aprovizacija.

K razdelitvam mesa v cerkvi sv. Jožefa prihajajo stranke vedno prepozno, posebno one stranke, ki imajo priti v zgodnjih jutranjih urah na vrsto se nikakor nočejo ravnati po predpisanem redu. Vsled netočnosti strank nastane pri oddaji mesa naenkrat naval in nepotrebno čakanje ter morajo vsled brezbriznosti nekaterih trpeti tudi oni, ki se točno drže reda. Vsled tega opozarjamo vse pripadnike ubožnih akcij, ki dobivajo meso v cerkvi sv. Jožefa, da prihajajo točno ob razglašenem času k razdelitvam, ker se zamujencem odslej zanaprej ne bo dalo več mesa.

Meso na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v sredo, dne 20. t. m. in v četrtek, dne 21. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: V sredo, dne 20. t. m. od 1. do pol 2. popoldne št. 1 do 200, od pol 2. do 2. št. 201 do 400, od 2. do pol 3. št. 401 do 600, od pol 3. do 3. št. 601 do 800, od 3. do pol 4. št. 801 do 1000, od pol 4. do 4. št. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. št. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. št. 1401 do 1600. V četrtek, dne 21. t. m. dopoldne od pol 8. do 8. št. 1601 do 1800, od 8. do pol 9. št. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. št. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. št. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. št. 2401 do konca.

Krompir za drugi okraj. Stranke II. okraja prejmejo krompir v četrtek dne 21. t. m. in v petek, dne 22. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: V četrtek, dne 21. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 150, od 9. do 10. št. 151 do 300, od 10. do 11. št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. št. 451 do 600, od 3. do 4. št. 601 do 750, od 4. do 5. št. 751 do 900. V petek, dne 22. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 901 do 1050, od 9. do 10. št. 1051 do 1200, od 10. do 11. št. 1201 do 1350, popoldne od 2. do 3. št. 1351 do 1500, od 3. do 4. št. 1501 do 1650, od 4. do 5. št. 1651 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kg stane 80 vinarjev.

Kislo zelje za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v sredo, dne 20. t. m. dopoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: od 8. do 9. št. 1 do 300, od 9. do 10. št. 301 do 600, od 10. do 11. št. 601 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kg stane K 1.50.

Premog za VII. okraj se dobi pri g. Maverju, Hotel Vega v Sp. Šiški.

Razno.

* Cesarica odide v Švico. Iz Berlina poročajo, da po bežne bivša avstrijska cesarica Zita v Švico. V Bernu jo pričakuje Berchtold, da preskrbi zanjo in za njenega soproga, to je, bivšega cesarja Karla, stanovanje.

* Kaj vse je hotel pohasati nemški guverner Rhemen. »Arbeiterwille« poroča, da je na parniku »Sofia« prispel v Budimpešto baron Rhemen, guverner Srbije, z ogromnim tovorom živil in dragocenosti. Ladja je morala pristati in mestni poveljnik nadporočnik dr. Hettai je preiskal vsebino vseh zabojev. Dognal je velike množine usnja, moke, sladkorja, obleke, masti in bankovcev. Izvedeli so, da sta hotela guverner in njegova banda pri odhodu iz Belgrada odpraviti v Nemčijo 10.000 glav goveje živine, 10.000 prešičev, 4000 ovac, 15 vagonov vina, 400 vagonov češpljeve čežane in 16 milijonov gotovine. Velik del te pošiljave je menda zasegla jugoslovanska Narodna vlada, ostanek pasu zaplenili v Budimpešti.

* Črna barva znak žalovanja je začela biti stárim Čelhom šele v drugi polovici XIV. stoletja; do tedaj pa je bila znak žalosti pri Čelih bela barva. Oblačiti so se začeli v črno žalobno obleko šele za Ferdinanda I. v letu

1558. Tedaj je umrl ravno cesar Karel V. in odredili so, da morajo nositi vsi dvorjaniki češkega kralja dolge črne trakove. Tedanji letopisec, Nikolaj iz Prachuan, pravi k temu: »Čehi so začeli dvor posnemati in godi se to kar naprej. Delajo to pri smrti prijateljev, znancev in sorodnikov in mnogokrat zapijejo pri tem njihove duše«.

* Koliko kron je osrečevalo Nemčijo. Nemško državo so krmarili naslednji vladarji:

1. Viljem II., nemški cesar in kralj pruski.
2. Ludovik III., kralj bavarski.
3. Friderik Avgust III., kralj saški.
4. Viljem II., kralj vrttembergški.
5. Friderik II., nadvojvoda badenski.
6. Ernst Ludovik, nadvojvoda hesenski.
7. Friderik Avgust, nadvojvoda oldenburški.
8. Friderik Franc IV., nadvojvoda meklenburg-šverinski.
9. Viljem Ernst, nadvojvoda saško-vajmarski.
10. Nezaseden je prestol meklenburg-streliški.
11. Joahim Ernst, vojvoda anhaltski.
12. Ernst Avgust, vojvoda brunšviški.
13. Ernst II., vojvoda saško-altenburški.
14. Karel Edvard, vojvoda saško-koburški in kotski.
15. Bernard, vojvoda saško-majningški.
16. Henrik XXIV., knez reuški starejša linija.
17. Henrik XXVII., knez reuški mlajša linija.
18. in 19. Günter, knez švareburg-rudolstadski in sondershausenski.
20. Leopold IV., knez lippe-detmoldski.
21. Adolf, knez šaumburg-lippski.
22. Friderik, knez waldeck-pyrmontski in 23. noben več.

* Zgodblca iz židovskih krogov. Pri zelo pobožnih vzhodnogaliških Židih je običaj, da pokopljejo mrlica šele tedaj, ko izreče občina o pokojnem »kaj dobrega«. Nekoč je umrl mož, o katerem ni vedel nikdo »kaj dobrega« povedati. Čakali so dva, tri, štiri dni, toda ni se našel, ki bi mogel vedeti o umrlem kako dobro in vredno dejanje, najsi so se tako pretresli njegovo življenje, čeprav je zavzemal pokojni mož v življenju znamenito stališče. In ko je dosegla zadrega že višek, se je javil končno vendar-le človek, ki je vstopil med začudeno občinstvo h krsti in dejal: »Pokojni mož ima sina, ki je še stokrat slabši kot je bil njegov oče«. Občina je vzela vest pritrjevalno na znanje in se oddahnila. Pobožni dolžnosti je bilo zadoščeno.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petecan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico
naznanja, da bodo

članska zborovanja
za okrožje

Jesenice — Sava — Koroška Bela
v nedeljo dne 24. novembra
in sicer

na Jesenicah ob 10. uri zjutraj v gostilni pri Peklarju;

na Savi ob 3. uri popoldne pri Werglesu;
na Koroški Beli ob 6. uri zvečer pri Žumru.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Učiteljska tiskarna
Ljubljana Frančiškanska ul. 6,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotipija. — Litografija.

VZDRŽEVALNI ODSEK JUŽNE ŽELEZNICE

potrebuje takoj večje število

delavcev, zidarjev, tesarjev in mizarjev za stalno delo.

Zglasiti se je v pisarni gori imenovanega odseka na glavnem kolodvoru v Ljubljani, drugo nadstropje. Profesionalisti naj prinesejo seboj svoja učna izpričevala.